

Libet

¶ *U*terque necessitas in rebus naturalibus sumatur ex materia vel fine. Pro cuius responsione scien-
dum quod sumere necessitate ex aliquo non est aliud quam ponere
necessariam dependentiam ad ipsum. et ideo quod quere an necessitas
rebus naturalibus sit ex materia. est vno modo quere an res na-
turales dependant sic a materia quod necesse sit esse materiam
in rebus naturalibus. Et tunc est facilis responsio quod sic quod res na-
turales non possunt esse nisi habeant materiam formam et effici-
cientem. Sed quod causalitas vnius cause propter eam necessitas
alterius. ideo necessitas reperitur in causis quod ad ordinem. et quod ro-
ta ratio causalitatis in alijs causis est ex fine. ideo aliter et ab-
solute dicitur esse quod necessitas secundum rationem necessitatis in rebus
naturalibus sit ex fine sumenda. quod illa necessitas que in alijs
causis resoluitur ad necessitatem finis. Et quibus finis sit alii
quod vltimum finem via exequutoris. est tunc primum in causalita-
te. et in ordine causalium. quod ex fine mouet efficiens. et effi-
ciens mouet materiam ad formam.

¶ *P*hysicus demonstrat per omnes causas. Et neces-
sitas sumenda erit ex omnibus causis. Dicitur quod
illa ratio probat quod necessitas in rebus naturalibus sit ex omnibus cau-
sis. quod necesse est omnes causas concurrere ad constitutionem rei
naturalis. tunc illa necessitas que est in alijs causis resoluitur
ad causalitatem finis. et sic tota ratio necessitatis siue origo est
ex fine. Sed contra ratio poris non sumit ex posteriori. sed fi-
nis est posterior omnibus causis. ergo ratio. Dicitur quibus finis sit
posterior secundum viam exequutoris. est tunc per finem viam intentio-
nis. et quod via exequutoris resoluitur in viam intentionis que pri-
or causalitate. ideo necessitas aliarum causarum resoluitur
in necessitatem finis.

¶ *C*orruptiones rebus sunt necessarie necessitate
naturali. et tunc non possunt reduci ad necessitatem fi-
nis. quod necesse est ad bonum nature particularis siue ad
bonum illius quod corruptibile. reducit tunc ad bonum nature vniuersalis
quod salus vniuersalis non possit esse nisi aliquid corrumpatur. oportet
enim quod ex corruptione vnius alia perseruent. vt aialia perseruentur
ex corruptione plantarum. Et quod quod sit sit aliquid necesse
est absolute necessarium. sed non in rebus naturalibus. et ideo dicitur est
superius. quod in rebus naturalibus sumit necessitas ex fine. quia
prima causa est ens simpliciter necessarium. sicut res que ceperit in mente
diuina sunt absolute necessarie secundum quod huiusmodi. Et si ite-
rum gratia. vt aliqua creatura habeat aliquam absolutam
necessitatem. et videtur quod sic. quod illud est necessarium absolute
quod non habet in se causam siue existentie. sed sic de substantijs
separatis. Et sunt absolute necessarie. Dicitur quod dupl. dicitur aliquid
quod necessarium absolute. vno quod non habet in se causam non existe-
tie. et sic sube separate sunt necessarie. et similitur corpora celestia
Alio dicitur aliquid absolute necessarium. quod nullo modo potest habere
ordinem ad non esse. et sic solus deus est necessarius
Quibus enim sube separate non habeat ordinem ad non esse per
causam intrinsecam. s. p. materiam diuinitatis annexam. sicut res na-
turales corruptibiles. hinc tunc ordinem ad non esse per causam libe-
re perseruant. s. dei. Quia tunc hoc proprie alicuius venit quod
inest sibi a natura. ideo etiam res tales possunt dici absolute ne-
cessarie cum res non debeant denominari ab extrinseco. sed
ab eo quod est eis intrinsecum.

Explicit scds

libet physicorum.

Sequitur tercius

Tercius

Iuxta initium

*tercij libri physicorum. quod sit ratio or-
dinis istius. tercius ad libros precedentes
res et sublequentes. Dicitur quod ratio
prima est. quod sicut principia sunt ante
passiones. ita determinatio de prin-
cipijs precedit determinationem de passionibus. sed in primo et
in secundo determinatur de principijs. Et hoc sub ista dicitur
quod in primo determinatur de principijs secundum quod sunt principia
constitutiva subiecti. in secundo vero secundum quod sunt principia scie-
ntie. secundum quod habent ordinem ad passiones. In hoc tertio autem et in
quarto sequenti determinatur de passionibus. Et tertius sequitur
primum et secundum. Dicitur per quod causa precedit effectum. sed
principia sunt causa passionum. et sic determinatio de prin-
cipijs precedit determinationem de passionibus. Ratio autem dicitur
nisi istius tercius ad quartum est. quod in tertio determinatur
de passionibus intrinsecis entis mobilis. sed in quarto agitur
de passionibus extrinsecis. sicut ergo intrinsecum est ante
extrinsecum. ita tercius precedit quartum.*

¶ *N*ulla est passio extrinseca. Et male dicitur quod in
quarto determinatur de passionibus extrinsecis.
Dicitur quod iste passiones. locus et tempus que dicitur
hic extrinsece possunt ad duo parari. vno modo ad propria
subiecta et sic sunt intrinsece. sicut si locus coparet ad cor-
pus locans est passio intrinseca. Et si tempus coparetur
ad motum primi mobilis. sic est passio intrinseca. quod tales
passiones sunt adaequate istis subiectis. Alio modo sunt iste
passiones coparari ad subiectum istius scie. quod est ens mo-
bile. et sic sunt extrinsece. quod non sunt extrinsece ens mo-
bilis secundum quod huiusmodi. nec sunt in quolibet ente mobili. locus
enim non est in corpore locato. nec tempus est in re temporalis.
saltem subiectiue. Et si sic esset. si diceretur quod risibile esset
passio extrinseca aialis. et sensibile passio intrinseca ipsius
quod sensibile fuit extrinsece. proprijs animalis secundum quod huiusmodi
sed risibile fuit extrinsece animalis secundum quod homo.

¶ *M*otus non uenit omni enti mobili secundum quod hu-
iusmodi. sed non erit passio intrinseca iuxta p-
cedens. Aliis patet. quod multa sunt entia naturalia que non mouentur.
Dicitur quod motus accipit dupl. vno modo secundum quod impo-
sit actui. s. formam imperfectam tendente ad esse perfectum. et
sic motus non est passio intrinseca entis mobilis. Et hoc
propter duo. Primo quod passio intrinseca est se-
cundum quod mouetur cum subiecto. sed motus sic accipitur non mouetur cum
ente mobili. quod sunt multa entia mobilia que sunt in quibus
est secundum aliquam formam. Secundo quia omnis passio
est naturalis subiecto. sed multi sunt motus innatu-
rales. sicut quando aqua calefit. vel quando lapis mouetur
sursum. Alio modo accipitur motus secundum quod per ipsum circulo
mur aptitudinalis siue naturalis habitudine ad motus. s.
mobilitatem naturalem. Et sic est passio intrinseca entis mo-
bilis. Et hoc potest sic probari. quod in scientijs comuniter for-
malis ratio considerandi. et passio intrinseca habet idem nomen
sed mobile accipit vt formalis ratio considerandi subiecti huius-
modi scie. Et erit passio intrinseca eius. Et similiter est
passio propria. quod uenit omni soli et temp.

¶ *N*ulla passio debet precedere suum subiectum. sed mo-
bilis precedit suum subiectum quod est ens mobile.